עין משפט נר מצוה

י א ב מיי׳ פ״ג מהלכות שבועות הלכה א ופ״ד מהלכות נדרים הלכה א ופ״ב מהלכות נזירות הל׳ א סמג לאוין רמב טוש״ע יו״ד סימן רלב סעיף א:
יא ג ד ה מיי׳ פ״ח מהל׳ נזירות הל׳ יט:

רישא כגון דנזר מחדא לרבנן [א]דאמרי דאפי׳ לא נזר אלא מאחת מהן הוי נזיר ואסור [ב]לר׳ שמעון דאמר עד שיזיר מכולם מותר סיפא דנדר מכולהו ואיתשיל מחדא לרבנן דאמרי אפילו לא נזר אלא מאחת מהן הוי נזיר כי מתשיל מחדא מינייהו אישתרי לרבי שמעון דאמר עד שיזיר מכולם כי מתשיל נמי מההוא עד דמתשיל מכולהו משום הכי קתני ור״ש אוסר ואב״א בנדרי אונסין קא מיפלגי ובפלוגתא דשמואל ורב אסי דתנן [ג]אארבעה נדרים התירו חכמים נדרי זירוזין נדרי הבאי נדרי שגגות נדרי אונסין [ד]ואמר רב יהודה אמר רב אסי ארבעה נדרים הללו צריכין שאלה לחכמים כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי תנא קתני [ב]התירו חכמים ואת אמרת צריכין שאלה לחכמים רבנן סברי כשמואל ור״ש כרב אסי: **מתני׳** [ג]הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר אם היו פקחים מגלחין זה את זה ואם לאו מגלחין נזירים אחרים: **גמ׳** איבעיא להו שמע חבירו ואמר ואני מהו ואני אכוליה דיבורא משמע או דלמא אפלגיה דדיבורא משמע את״ל אפלגיה דדיבורא משמע ארישא או אסיפא תא שמע ואני ועלי לגלח נזיר אם היו פקחים מגלחין זה את זה מדקאמר ואני ועלי [ד]ש״מ ואני אפלגיה דדיבורא (א) אמרי אין אפלגיה דדיבורא משמע מיהו ארישא או אסיפא מינה מדקאמר ועלי לגלח [ה]ש״מ ואני על תחילת דיבורא משמע א״ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ממאי דהכי (ב) לעולם אימא לך ואני אכוליה דדיבורא ואי משום ועלי מאי קאמר ועלי בהא מילתא דאי לא תימא הכי דקתני סיפא [ו]הרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמר ואני עלי לגלח חצי נזיר התם מי איכא תרתין מילי אלא מאי קאמר עלי בהא מילתא הכא נמי כי קאמר עלי בהא מילתא א״ל רבא הכי השתא אי אמרת בשלמא רישא צריכא סיפא לא צריכא תני סיפא דלא צריכא משום רישא דצריכא אלא אי אמרת רישא לא צריכא סיפא לא צריכא תני רישא דלא צריכא ותני סיפא דלא צריכא אמר ר׳ יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן [ז]האומר לשלוחו

צא

רש״י

ולרבי שמעון. כי היכי דבתחלת הנזירות צריך שיזיר[1] גם בסוף הנזירות צריך לשאול ולהתיר כולן: **ואי** בעית אימא בנדרי אונסין. זה חשיב אונס שאינו יכול לחיות בלא יין: **נדרי** זירוזין. כגון שהמוכר אומר קונם ככר זה עלי אם אתן לך חפץ זה בפחות מד׳ דינרין ה״ז נדרי זירוזין או[2] קונם ככר זה עלי אם אתן לך יותר משני דינרים ורצון שניהם לקנות בג׳ דינר ה״ז נדרי זירוזין [ג] ואין צריכין עוד שאלה למ״ד[3] מדרבנן: **נדרי** שגגות. קונם ככר זה אם אכלתי היום ושכח שאכל היום: **נדרי** אונסים. מפרש בנדרים (דף כז.) כגון שהדירו חבירו שיאכל אצלו ביום פלוני וארע לו אונס שלא יכול לבא אצלו אם צריך לשאול על אותו נדר מדרבנן פליגי בה אמוראי התם: **נדרי** הבאי. מפרש התם פ״[4] בנדרים (כד:) וא״ת ומי דמי התם בשעת הנדר לא ידע האונס דהא סבור לילך ולאכול וגמר ונדר ולהכי צריך לשאול מדרבנן למ״ד אבל הכא בשעת הנדר ידע האונס ומסתמא לא גמר ונדר ואיכא למימר דלכ״ע לא בעי שאלה ומפ׳ ר״ת דמתניתין נמי איירי שהאונס בא אחרי כן כגון דבשעת הנדר היה בריא וחזק ויכול לחיות בלא יין ולבסוף החלים או תחלה היה עשיר ולא היה צריך ליטפל למתים ולבסוף העני אי נמי מייתי ליה דין זה [ד] היכא דאין פיו ולבו שוין דפליגי בהא התם אמוראי אי בעי שאלה מדרבנן והכי נמי פליגי הכא: הגה״ה וכמו כן במתניתין פיו היה להיות נזיר מיין אבל לבו לא היה ומה דאמר אבל כסבור הייתי [ה] בלבי[5] כשעשיתי הנדר: **הריני** נזיר ועלי לגלח נזיר. כי[6] הריני נזיר בעצמו[7] חייב בנזירות ולהביא קרבנותיו ועלי[8] לגלח נזיר אחר ולהביא קרבנותיו השתא[9] נזירות חייל עליה ועתה[10] צריך לגלח נזיר אחר ולהביא קרבנותיו: **ושמע** חבירו ואמר ואני. פירוש ואני[11] ועלי לגלח נזיר אחר חייל עליה [נזירות] וגם תגלחת של נזיר אחר: **ואם** היו פקחין מגלחין זה את זה. פירוש כל אחד ואחד יעשה נזירותו שלשים יום ומביא קרבן בעבור חבירו ומפטרי מידי דהוה אאחיים בעלמא אם היה מביא קרבן עבורו שפטר[12] וגם זה נפטר ממה שנדר לגלח לאחר שהרי גלח לאחר נמצא כי כל אחד לא יביא אלא קרבן א׳ ואפ״ה [ילא] נמי[13] ידי [ו] נדריה שהרי בלאו אחר[14] עשה נזירות שלשים יום וגילח לחבירו: **ואם** לאו. שאין להם פקחות זה אלא כל אחד הביא קרבן לעצמו צריך לגלח לנזיר אחר ולהביא קרבנותיו תחתיו: **ושמע** חבירו ואמר ואני. ולא [אמר] עוד [מהו] על כוליה דיבור של הראשון משמע וחייב השני להיות נזיר ולגלח או דלמא על פלגיה דיבורא משמע ולא קבל עליו השני אלא או נזירות או תגלחת לאחר: **מדקאמר** ואני ועלי ש״מ. אם לא אמר שני הלדבורים דפלגא[15] דדיבור׳ משמע: **ומינה.** כלומר גם זה תיפשוט ממתניתין מדקאמר ועלי לגלח ש״מ ואני על תחילת דיבורו משמע: **לעולם** ואני אכוליה דיבוריה משמע ואי משום ועלי מאי קאמר ועלי בהך מילתא. כלומר ומה שקבלתי כבר נזירות תגלחת[16] לאחר כמו[17] דרך בני אדם לכפול (על) לשון והוא הדין דאם לא אמר ועלי דמחייב בנזיר ותגלחת אדיבור קמא: **ושמע** חבירו ואמר ואני ועלי לגלח חצי נזיר. מי איכא תרתי מילי והרי הראשון לא קבל עליו אלא דבר אחד:

משום רישא דצריכא. דאיצטריך למיתני ועלי לאשמועינן דואני לא קאי אלא אפלגא דדיבוריה ותנא סיפא דעלי אע״ג דלא

הללו צריכים שאלה לחכם ולא בפתח חרטה דכל נדר ומי ניתר ע״י חרטה אלא אע״ג דלא נדרים נינהו צריך לילך לחכם ויתיר לו שלא יקיל ראשו בנדרים ובמתני׳ נמי אונס הוא שאינו יכול לחיות בלא יין ושלא לטמא למתים ורבנן סברי כשמואל דלא בעי שאלה ור״ש אוסר עד שיתיר לו כרב אסי ור״ש דלא דמי לנדרי אונסי׳ דהתם בשעה שנדר לא ידע באונס שאירע לאחר מכאן אבל הכא בשעה שנדר ידע שזה האונס ותירץ הר״ם דמ״ט טעמא דמתני׳ כמו טעמא דנדרי אונסים דהתם

תוספות

רישא כגון דנזר מחדא כו׳. א] ואילו (ג) א]לרבנן ברישא דרישא מודה ר״ש לאסור אע״ג דלא נדר בכולהו משום דהוי ליה מתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל: **ואיתשיל מחדא.** דקאמר אבל סבור הייתי שחכמים מתירין ב]. ולרבנן דאמרי אפילו כי לא נזר אלא באחת מהן הוי נזיר הכי נמי כי מיתשיל אחד מינייהו אישתרי נמי אכולהו והלכך הוא מותר: (ד) **ולר״ש דאמר.** לעולם אינו נזיר עד שיזיר מכולן בבת אחת כגון דאמר הריני נזיר סתם הכי נמי לכי מיתשיל לחכם אחדא מינייהו לא מפקע נזירותיה מיניה עד דמיתשיל אכולהו והלכך הואיל דלא איתשיל אלא חדא משום הכי אוסר ר״ש: **איבעית אימא בנדרי אונסין קא מיפלגי.** במתניתין (ה) הואיל דנדרי אונסין הן הואיל דאין יכול לחיות בלא יין או שאין קוברין באותו מקום אלא זה. נ״א דבמתני׳ להכי קרי להו אונסין דלבו אונסו שהוא סבור שיתירו לו חכמים דבכה״ג קרי ליה אונס כדאמרי׳ נמי במס׳ שבועות (דף כו.) דרב כהנא ורב אסי מר משתבע דהכי אמר רב ומר משתבע דהכי אמר רב וכי הוה אתי רב ואמר כחד מינייהו א״ל אידך ואנא בשיקרא אישתבעי א״ל רב לבך אנסך ומיפטרת: **וקמיפלגי בפלוגתא דשמואל ורב אסי.** דתנן בפ״ד נדרים במסכת נדרים (כ:) ד׳ נדרים התירו חכמים וכו׳ והתם מפרש להו: **רבנן סברי.** דאין צריך שאלה כשמואל ומשום הכי שרי: **ור׳ שמעון** ג] **כרב אסי.** דאוסר בלא שאלה לחכם ומשום הכי מיתסר כל זמן שלא התירו לו: **מתני׳ אמר הריני נזיר ועלי לגלח נזיר.** ואני במקומו של נזיר אחר להביא קרבנותיו ביום תגלחתו: **אם היו פקחין מגלחין זה את זה.** מביא זה קרבנותיו של זה וזה קרבנותיו של זה ויהו פטורים מלהביא קרבן אחר ואם לאו כל אחד ואחד מביא קרבנותיו שלו וצריכין להביא כל אחד ואחד קרבנות של נזיר אחר: **גמ׳ איבעיא להו.** אמר הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ולא אמר תו מידי: **מהו.** מי אמרי׳ האי דאמר ואני אכוליה דיבורא משמע והוי נזיר ומיחייב לגלח נזיר אחר: **או דלמא הא דאמר ואני אפלגא דדיבוריה משמע.** דחדא מינייהו הוא דקביל עילויה או נזירות או לגלח אבל אתרוייהו לא משמע: **ארישא או אסיפא.** ארישא משמע ואני בנזירות כמותך או אסיפא משמע ואני ד]אגלח נזיר כמותך: **מדאמר ואני ועלי.** מדקתני לתרוייהו ש״מ דהאי דאמר ואני לא קאי אלא אפלגא ה]דיבוריה ומינה מדקאמר עלי לגלח ש״מ ואני אתחלת דיבוריה קאי והכי משמע ואני בנזירות כמותך ועלי לגלח נזיר כמותך: **וממאי דהכי הוא.** כדקאמרת דואני אפלגא דדיבוריה קאי דלמא אכוליה דיבוריה קאי. ואי אמרת לי כיון (ו) דאני אכוליה דיבוריה י]משמע עלי למה לי איהו ודאי לא ז]מיצטריך אלא פירושי קמפרש למילתא דמשמע כמו דאמר עלי בהא מילתא: **דאי לא תימא הכי.** דפירושי קא מפרש לה אלא דואני קאי אדיבורא דרישא ועלי אדיבורא דסיפא סיפא דמתניתין דקתני הרי עלי לגלח כו׳ התם למה לי כו׳: **אי אמרת בשלמא רישא.** דתני ועלי צריכא לך למימר משום דקא מקבל בה בדיבורה ב] (דסיפא) אהכי תנא בסיפא (ז) אידך מתניתין עלי דלא צריך אלא אי אמרת דעלי דרישא לא צריכא דהא קאי ואני אכוליה דיבוריה השתא איכא למימר מי עבידת כי הא מילתא ח]למיתני תנא עלי ברישא דלא צריכא וסיפא דלא צריכא אלא לאו שמע מינה ואני אפלגא דדיבוריה קאי שמע מינה:

לא

דהוי נזיר הני מילי היכא דלא אניס בקבלת יין אבל הכא דמחמת אונס אינו מקבל עליו יין לא הוי נזיר כלל ובשם ר׳ יצחק מצאתי דמתני׳ מיירי כשקבל עליו נזירות סתם והיה דעתו לכל דין נזירות ואירע לו מקרה או חולה שצריך לשתות יין או שהוצרך ליטמא למתים ועתה הוא אומר יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל הייתי סבור שאפילו היה בדעתי להיות נזיר בכל ענין היו חכמים מתירים לי מחמת האונס כ״ש דדין הוא שיתירו לו כי ודאי לדעת אלו האונסים לא קבלתי עליו ונ״ל שצריך להוסיף על דבריו דאכתי לא דמי לגמרי לנדרי אונסים דהתם אימא דהאונס קודם שחל הנדר הלכך יש לפרש דהכא מיירי

א) אולי צ״ל ואפילו למ״ד דנדר שהותר מקצתו לא הותר כולו הכא מודה.

נוסחת הריב״ן

א] לרבינא: ב] מתירים לי: ג] ור״ש אוסר בלא: ד] לגלח: ה] אפלגא ומינה: ו] קאי: ז] אצטריך: ח] לאיתני:

מוסף רש״י

דאפילו לא נזר אלא מאחת מהן. או מן חרצן או מן זג, הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו (לעיל ג.). **מחדא מינייהו אישתרי.** דכי היכי דכי נאסר באחד נאסר בכולן לרבנן, הכי נמי כי הותר באחד הותר בכולן (ראמ״ה בשמו). **הרי עלי לגלח חצי נזיר.** דאמר הרי עלי להביא חצי קרבנותיו של גילוח נזיר אחד (לקמן יב:).

פי׳ הרא״ש

סיפא דנדר מכולהו **ואיתשיל מחדא** קיבל עליו נזירות בסתם ואח״כ בא לפני חכם ונתחרט על איסור היין או על טומאת מתים ואמר כסבור הייתי שחכמים מתירים לי שא״א לי להיות בלי יין או בלי לטמא למתים לרבנן סוף נזיר כתחילת נזיר כמו בקבלת נזירות אם קיבל עליו דבר אחד חל עליו כל תורת נזיר ה״ה נמי סוף נזיר אם נשאל על א׳ הותר הכל הכא א) מודה מטעמא דפרישי׳ דסוף נזיר כתחלת נזיר ור״ש נמי סבר סוף נזיר כתחלת נזיר ואפילו למאן דאית לי׳ נדר שהותר מקצתו הותר כולו הכא מודה כי היכי דבתחלת נזיר אינו נזיר עד שיזיר מכולן ה״נ לענין חרטה לא הותר עד שיתחרט על כולו: **ד׳ נדרים התירו חכמים נדרי זירוזים** מפרש התם היה מוכר חפץ ואמר קונם שאיני פוחת לך מן הסלע והלה אומר קונם שאיני מוסיף לך על השקל ושניהם רוצי׳ בג׳ דינרים שניהם מותרים שכל אחד נתכוון לזרז חבירו ולא היה פיו ולבו שוין לשם נדר: **נדרי שגגות** כגון קונם אם אכלתי ושתיתי ונזכר שאכל ושתה לא הוי נדר דאמרינן האדם בשבועה פרט לאנוס ובשעה שנדר היה סבור שלא אכל ולא היה בדעתו לידור ואנוס הוא מחמת שכחה: **נדרי הבאי** קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד אינו נדר שכן דרך אנשים כשרואים דבר מופלג ומשונה מוסיפין עליו שפת יתר ומדברי׳ לשון הבאי וגוזמא: **נדרי אונסים** הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעכבו נהר כיון שעכבו אונס לא הוי נדר דאדעתא דהכי לא נדר: **ד׳ נדרים**

מסורת הש״ס

א) [לעיל ג:], ב) [לעיל ג: וש״נ], ג) נדרים כ: [שבועות כח:], ד) [נדרים כז:], ה) [לקמן יב:], ו) גיטין סד. ע״ש.

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ואני אפלגיה דדיבורא משמע אמרי וכו׳ או אסיפא ומינה: (ב) שם ממאי דהכי הוא לעולם וכו׳ אכוליה דדיבורא משמע ואי משום: (ג) רש״י ד״ה רישא וכו׳ ואילו ברישא דרישא מודה ר׳ שמעון לרבנן לאסור: (ד) ד״ה ואיתשיל הד״א עם ד״ה ולר׳ שמעון וכו׳ אלא אחדא: (ה) ד״ה איבעית אימא וכו׳ במתניתין לנדרי כל״ל ותיבת הואיל נמחק: (ו) ד״ה וממאי וכו׳ כיון דואני אכוליה דיבורא משמע ועלי וכו׳ דאמר ועלי: (ז) ד״ה אי אמרת וכו׳ בסיפא דאידך וכו׳ איכא למימר מי עביד תנא כי הא מילתא למיתני עלי ברישא כל״ל:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] רש״י ד״ה רישא וכו׳ ואילו וכו׳ נ״ב עיין א״מ: ב] ד״ה אא״ב וכו׳ דקא מקבל בה בדיבורה (דסיפא) נ״ב עי׳ א״מ: ג] תוס׳ ד״ה נדרי וכו׳ ה״ז נדרי זרוזין ואין וכו׳ נמחק מלת ואין ונ״ב והן כל״ל א״מ: ד] ד״ה נדרי הבאי וכו׳ אי נמי מייתי ליה דין זה הכא כל״ל: ה] בא״ד הגה״ה וכמו כן וכו׳ אבל כסבור הייתי היינו בלבי כשעשיתי הנדר כל״ל ונ״ב ויעו״ש בפי׳ הרא״ש על המשנה: ו] ד״ה ואם היו פקחין מגלחין זה את זה וכו׳ ואפ״ה יצא נמי ידי שני נדרים כל״ל:

הגהות התוספות

1. נ״ל שיזיר בכולן. 2. תיבות ״ה״ז נדרי זירוזין או״ נמחקות, וצ״ל ולוקח אומר קונם כו׳. 3. נ״ל ואין צריכין עוד שאלה ולמ״ד צריכין היינו מדרבנן. 4. תיבת פי׳ נמחק. 5. נ״ל היינו בלבי. 6. נ״ל כי אמר. 7. תיבת בעצמו נמחק, וצ״ל חייב עצמו. 8. נ״ל וכי אמר ועלי לגלח חייב עצמו לגלח נזיר אחר כו׳. 9. נ״ל ומהשתא. 10. נ״ל ועוד. ותיבת ועתה נמחק. 11. נ״ל ואני נזיר. 12. נ״ל שנפטר. 13. תיבת נמי נמחק. 14. תיבות בלאו אחר נמחק. 15. נ״ל דאפלגא. 16. נ״ל ותגלחת. 17. נ״ל שכן.

פי׳ הרא״ש (המשך)

בשעה שנדר הוי טעמא משום דאין פיו ולבו שוין דאדעתא דאונס לא נדר. במתני׳ נמי בשעה שקיבל עליו נזירות לא היה בדעתו לאסור עצמו ביין כי אם שאר דברים ולא היה פיו ולבו שוין הלכך לרבנן לא בעי שאלה ואע״ג דאי הוה אמר בהדיא חוץ מן היין

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

צא וקדש לי אשה סתם (א) [א]אסור בכל הנשים שבעולם ה)חזקה שליח עושה שליחותו וכיון דלא פריש ליה הא לא ידע הי ניהו קדיש ליה איתיביה ר"ל לרבי יוחנן ג) [ב]קן סתומה שפרחה גוזל אחד מהן לאויר העולם או שפרחה לבין חטאות המתות או שמת אחד מהן יקח זוג לשני ואילו קן מפורשת אין לו תקנה ואילו שאר קינין בעלמא מיתקנן ואמאי לימא כל חדא וחדא דלמא האי ניהו אמר ליה קאמינא אנא אשה דלא ניידא ואמרת לי את איסורא דנייד וכ"ת הכא נמי נייד אימור בשוקא אשכח וקדיש התם הדרא לניחותא גבי קן מי הדרא אמר רבא [ג]ומודה רבי יוחנן באשה שאין לה לא בת ולא בת בת ולא בת בן ולא אם ולא אם אם ולא אחות ואף על פי שהיתה לה אחות ונתגרשה לאחר מכאן דההיא שריא מאי טעמא דבההיא שעתא דקא"ל הוה (ב) נסיבן לגברי כי משוי שליח במילתא דקיימא קמיה במילתא דלא קיימא קמיה לא משוי שליח תנן הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר אם היו פקחין מגלחין זה את זה ואם לאו מגלחין נזירים אחרים בשלמא בתראה איכא קדמאה קמיה אלא קדמאה מי איכא בתראה קמיה
אלא

רש"י

לא וקדש לי אשה סתם. שלא פירש לו באיזו עיר ואיזו אשה: **חזקה שליח עושה שליחותו.** והלך וקידש לו אשה וכיון שלא פירש לו הי מינייהו קדיש ליה ולא ידע איזו קידש לו ואי הדר אותו האיש ונסיב איתתא דלמא זו היא אמה או בתה או אחותה של אותה האשה שקידש לו שלוחו והן כולן אסורות לו כדאמר התם ג) (קדושין דף עו) המקדש את אשה אוסר עליו שבע עריות: **קן סתומה.** אחד מחייבי קינין כגון הזב והזבה יולדת ומצורע שהפרישו להן שתי תורין או שני בני יונה ועדיין לא קראו להן שם איזו לחטאת ואיזו לעולה ופרח גוזל אחד מהן לאויר העולם א] או שפרחה לבין חטאות מתות כגון שהיו שם ה)מה' חטאות המתות כגון חטאת שכיפרו בעליה כו' ד) ונתערבה ביניהן ואין ידוע איזו היא דאין לה שום תקנה: **יקח גוזל לשני.** ואח"כ יפריש אחד לחטאת ואחד לעולה: (גליון להכי קאמר בין חטאות המתות דאילו נתערבה בין חטאות חיות והנך חטאות דידיה נינהו מצי למיסב חד מינייהו ועביד ליה זוג להאי והא דלא נתערב הוה ו)קריב לה עולה): **ואילו קן מפורשת.** שפרח אחד מהן ואינו יודע איזו ג] היא אין לו תקנה לפי שאין יודע איזו לחטאת ואיזו לעולה ד] ואע"ג דפירש כיון דלא הוי תרוייהו קמיה לית בהו היכרא דלא ידע אי האי שני הוי חטאת או עולה: **ואילו שאר קינין דעלמא מתקנן ואמאי לימא.** לכל מאן דמייתי קינין היינו האי דפרח לפלוני אתמול ונמצא מתכפר בקרבן חבירו דהא אמרת שהוא אסור בכל הנשים שבעולם: **אמר ליה אמינא לך אנא אשה דלא ניידא.** דכל כבודה בת מלך פנימה והואיל דקביעה הוה ליה כמחצה על מחצה ואסור ואת מותבת לי מאיסורא דנייד דאיכא למימר דהתם בדין הוא דלישתרו משום דאית בה טעמא דכל דפריש מרובא דהיתירא פריש: **וכי תימא גבי אשה נמי אימור.** האי בעל אשכחיה להאיא איתתא בשוקא דניידא ולישתרי בה דכל דפריש מרובא פריש אכתי לא דמי דאילו איתתא הדרא לניחותא כיון דעיילא לביתה הויא לה קבועה אבל גבי קן לעולם הויא לה איסורא דניידא: **ומודה ר' יוחנן באשה שאין לה בת כו' ולא אחות.** פנויה ואע"פ ה] וכו' דלאחר מכן הויא לה חדא מהני קרובותיה פנויה כיון דבזמן שנשלח זה שלוחו היתה האחת נשואה והאחת פנויה ובא זה ו] וקידש את הפנויה אין חוששין לומר שמא שלוחו בא לכאן וקידש את אחותה לאחר שנתגרשה ונמצא זה פוגע באחותה ויש בו משום איסור שתי אחיות דסתמא דמילתא כי משוי איניש שליח במילתא דקיימא קמיה בלא איסורא אבל במלתא דלא קיימא קמיה כגון זו דבההיא שעתא דקא משוי שליח להאי הוה מינסבא לגברא לא משוי איניש שליח: **בשלמא בתרא.** להכי מגלח את הראשון ז]דזה קאים קמיה האיך נזיר קדמאה ואיכא למימר דהואיל וקאים קמיה מחייב בקרבן תגלחתו(ג): **אלא קדמאה.** אמאי מגלח את השני והא בההיא שעתא לא הוה האי נזיר קמיה ואת הוא דאמרת ח]מילתא דלא קאים קמיה דאיניש לא מסיק אדעתיה לקבולי עילויה ט]ואמאי אמרת דמגלחים זה את זה:
הכי

תוספות

דלא צריכא אטו רישא: **אסור בכל הנשים שבעולם.** וא"ת וכ"ע יאסרו לישא נשים דשמא זאת היא שנתקדשה ע"י שליח ולר"ת[1] דהנשים נאמנות לומר לא נתקדשתי תינח גדולות קטנות שאינן יודעות אם אביהם קבל עבורן קדושין[2] מאי איכא למימר וכבר מת אביה וי"ל דמדאורייתא אפילו הוא שרי לישא דאזלינן בתר רובא [מלומר] מקרובות[3] המקודשת היא ואינו אלא קנסא בעלמא שעשה שליח סתם ולא פירש לו קדש לפלונית ולדידיה קנסו ולאחריני לא קנסו [וא"ת] וליהוי איסורא דאורייתא דהויא ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וי"ל דלא אמרינן קבוע כמחצה דמי אלא כשהאיסור ניכר לעצמו וההיתר ניכר לעצמו אבל כשאין האיסור ניכר לעצמו לא אמרינן קבוע ס): **קן סתומה.** דזב וזבה ויולדת שמביאין חטאת העוף ועולת העוף וסתומה פירוש זב וזבה[4] שהבעלים לא פירשו בשעת לקיחת בעלים איזהו לעולה[5] ומש"ה נקט סתומה י)דאי מפורשת היה צריך להאריך ולפרש איזהו פרח העולה [או] החטאת ולהכי קיצר בלשונו ואמר דפרח אחד מהם: **ואילו שאר קינין בעלמא מתקנן ואמאי לימא כל חדא וחדא הוא.** [דלמא][6] אותו שפרח כלומר והוקבע כבר לראובן ואיך יצא שמעון בו ידי חובתו וא"ת והא כבר פירשנו דלעלמא לא קנסו ויש לומר דמשמע ליה דשאר קינין דעלמא אפי' לראובן מיתקן אם יצטרך לקן אחד [לזיבה אחרת] אמאי הא קנסו לדידיה ה"נ יקנסוהו שלא שמר קייניה ולומר שזה פרח מקן ראשון והוקבע לזיבות ראשון: **אשה דלא נייד**א. והי דלא קבוע לגמרי כדפ"ל מ"מ דמיא קצת לקבוע ויש להחמיר: **בשוקא אשכח וקדיש.** ס) כלומר היכא דמצא אותה בשוקא היה לנו לומר שיוכל לקדשה דלא קביעה הויא וא"כ לא הוה[7] קבוע: **התם הדרא לניחותא.** ודמי לקבוע: **באשה שאין לה בת כו'.** פי' כגון ז)[שמנאו] שליח בר"ח ניסן אבל כל[8] קרובותיה שראויה רחל זו לאסור מקדושיה הוו נשואות בר"ח ניסן כשעשהו שליח ואע"פ שנתגרשו קודם יום הקדושין מותרת רחל זו למשלח כדמפרש טעמא דמשעה דקאמר הויין נסיבן: **כי[9] משוי איניש שליח במילתיה דקיימא קמיה.** כלומר [אין] דעתו שיקדש לו אשה שנתגרשה אחרי כן הלכך אפילו אם קידש אחת מקרובותיה של רחל לא נאסרה רחל בקידושין[10] שהוא ב] עשאו שליח לכך לא חלו קדושי קרובי[11] רחל והשתא קס"ד דאין דעת האדם אלא במידי דקאי קמיה לכך פריך אמתני'[12] בשלמא ג] מתני' בתראה איכא קדמאה קמיה שנדר כבר ואיכא למימר דדעתיה עליה ולכך פוטר עצמו בקרבנות הראשון אלא קדמאה מי איכא בתראה כשנדר הראשון וא"כ לא היה בדעתו עליו להביא קרבנות ואיך יפטר מנדרו בהבאת קרבנותיו של שני: **מ"ט.** כלומר היכי דמי שלא היה לה אחות ועתה יש לה ומן הדין הוה ליה לומר היכי דמי אלא משום דלשון נזיר משונה ויש ליישב הלשון דמאי טעמא דלעולם הוה ידע שפיר דמיירי כגון דנסיבן לגברי מכל מקום עתה שנתגרשו יש לנו לספק ולאסור מספק ח) ומשני כי משוי איניש שליח במילתיה דאיהו מצי עביד וכו' פי' ודאי דעת האדם אפילו במידי דלא קאי קמיה והלכך הראשון נפטר בגילוח השני אבל שליחותא ט) (בעא)[13] דלא מצי איניש משוי שליח אלא במילתיה דמצי עביד נפשיה בשעה שעושה שליח דהא נסיבי'[14] לא מצי לשוייה שליח לקדש לו אף כשתתגרש ואף קדשה[15] השליח אינה מקודשת ואם תאמר דהא מעשים בכל יום שהאשה אומרת לחבירתה לושי לי קמח והפרישי חלה בעבורי וגם תלמידים של בית רבן אומרים כן ואיך נעשה שליח בדבר הזה הא בשעה שעושה אותה שליחות לא היתה יכולה בעצמה להפריש חלה מקמח זה שאינו בר חיובא שאין מפרישין חלה מקמח ואומר רבינו תם דיש בידה להביא עיסה מגולגלת ולומר עיסה זו תהא חלה על קמח לכשיהיה נילוש ודברים שבידה קיימים דאין זה דבר שלא בא לעולם כיון[16] שבידה ללוש ולגלגל העיסה קרוי שפיר בא לעולם כיון שבידה לעשות כדאמר פרק האומר לחבירו (קדושין דף סב:) פירות ערוגה זו תלושה יהא תרומה על פירות ערוגה זו מחוברת לכשיתלשו ונתלשו דבריו קיימין דכל שבידו לעשות לאו כמחוסר מעשה דמי ובידו לתולשם ומכל מקום בהאי טעמא לחודא לא סגי לן למימר דמצי למיעבד שליח כאן כיון דבידו ללוש ולגלגל ס) מדאמר פרק רבן גמליאל (יבמות דף נב.) האומר לחבירו כתוב גט לארוסתי לכשאכניסנה אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה מיהא[17] אם ירצה ובעי התם ליבמתו מהו ומאי קא מיבעיא ליה והא בידו לבא עליה ולגרשה אלא ודאי כיון דהשתא לא מצי משוי שליח כיון דמחוסר מעשה לבא עליה הכא נמי כיון דהשתא איהו לא מצי להפריש אינו קרוי בידו מה שבידו ללוש ולגלגל לענין זה שיכול לעשות שליח כיון דמחוסר לישה וגילגול:
טעמא

מסורת הש"ס

א) [עירובין לא: גיטין סד. חולין יב.], ב) קינין פ"ב מ"א, ג) [ריש מסכת דרך ארץ], ד) [הוריות ו:], ה) [ועי' תוס' גיטין סד. ד"ה אסור], ו) [כתב התוי"ט במס' קינין פ"ב משנה א נראה דהתוס' לא גרסי בגמ' הך דאילו קן מפורשת אין לו תקנה עכ"ל], ז) גי' א"מ שמינה כו' אבל כל כו', ח) שייך לע"ב, ט) צ"ל בענין אחר,

הגהות הב"ח

(א) גמ' אשה סתם ומת השליח אסור בכל הנשים: (ב) שם הוה נסיבא לגברא כי משוי: (ג) רש"י ד"ה בשלמא בתרא הד"א עם ד"ה אלא וכו' זה את זה אלא הכי קאמר כצ"ל והד"א:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בשוקא אשכח וכו' כלומר. עי' כתובות דף טו ע"א תוס' ד"ה דלמא אזלא: ד"ה מ"ט וכו' מדאמר פרק ר"ג. קשה לי כיון דנקטו דבידו לייבם אם כן עדיין קשה הא הוא בעצמו יכול לגרשה עתה לכשתתייבם דלא הוי דבר שלא בא לעולם וא"כ מצי משוי שליח כמו בחלה וצ"ע:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה קן סתומה וכו' או שפרחה לבין חטאות מתות נ"ב עיין לקמן דף כא ע"ב רש"י ד"ה והיינו טעמא וכו' ובשער המלך פ"ד הלכה א' מהל' פסה"ק: ב] תוס' ד"ה כי משוי וכו' בקדושין שהוא לא עשאו שליח לכך ולא כצ"ל: ג] בא"ד לכך פריך אמתני' בשלמא מתני' נמחק מלת מתני':

מוסף רש"י

אסור בכל הנשים שבעולם. שמא זו קרובת ארוסתו שקדש לו שלוחו היא, אלא אם כן חזר שלוחו לומר לו פלונית קדשתי לך, או לא קדשתי לך שום אשה (גיטין סד.). **חזקה שליח עושה שליחותו.** כל השלוחין עושין שליחותן ומחזקינן להו בכך, מאחר שנתרצו בשליחותן (חולין יב.).

פי' הרא"ש

כגון שאמר הריני נזיר לזמן ידוע שאז יתחיל נזירותי וקודם הגעת הזמן אירע לו אונס: **אסור בכל הנשים שבעולם** דשמא קדש שלוחו אחת מקרובותיה: **קן סתומה** שלא פירש איזו לעולה ואיזו לחטאת או **שפרח** לבין חטאות המתות כגון שמתו בעליהן או נתכפרו באחרות דהלכה למשה מסיני שימותו וה"ה דהוה מצי למתני קן מפורשת כגון שפירש איזו לעולה ואיזו לחטאת אלא שהיה צריך לפרש ובלבד שיכיר הנשארת אם היא חטאת או עולה דאם אינו מכירה אינו יכול ליקח לה זוג דאינה ראויה להקרבה שהעולה נעשית למעלה והחטאת למטה ולא רצה להאריך ותנא קן סתומה וגם אורחא דמלתא שאינו מכיר אם עולה אם חטאת כשנאבד זוגה אלא כשהם ביחד אז נקיל להכירם א"נ נקט קן סתומה משום סיפא פרח לבין הקרבנות פסול ופוסל א' כנגדו ואם היה מפורש היה פוסל שנים ועשר: **ואילו שאר קינין דעלמא מתקנין** ולא פסלינן כל קינין שבעולם דדלמא זו שפרחה היא אחת מהן ונמצא מתכפר בקרבן חבירו: **אמינא לך איסור דניחא** דבשעה שקדשה השליח היתה נחה וקבועה בביתה הלכך היתה חשובה בין כל הנשים שבעולם כמחצה על מחצה ואילו עשאו שליח לקדש לו נשים הרבה וקידש חצי הנשים שבעולם היו נאסרות כל הנשים משום ספק קרובות אפילו אי ניידי משום דרוב כל הנשים אסורות עליו משום ספק קורבה השתא נמי נאסרות כל הנשים כיון שהאוסר קבוע אע"פ שאין הנאסר קבוע: **ואת אמרת לי איסורא דנייד** העוף הפורח הוא נד בעולם וכיון דלא הוי קבוע אין לו כח לאסור דבטל הוא ברוב קנין שבעולם אבל אי הוי קבוע חשבינן כאילו חצי קנין שבעולם אסורים כדחשבינן האשה המקודשת כאילו קדש חצי הנשים שבעולם **וכי תימא הכא נמי דנייד דאימור בשוקא אשכח וקדיש** דחומרא יתירא היא לאסור כל הנשים שבעולם והיה לנו לתלות שמא בשעה שקדשה לא היתה קבועה ולא היתה כחצי הנשים שבעולם **הדרה לניחותא** אחר שקדשה וכיון דקבועה היא השתא חשובה כחצי הנשים אבל עוף אין לו קביעות אפילו כשחוזר לקנו דתדיר נודד ממקומו ופורח מקן לקן ואין לו קביעות מקום: **שאין לה לא בת** דניחוש לחמות וגם **לא בת בת** וגם **לא בת בן** דניחוש לאם חמיו ואם חמותו **ולא אם** דניחוש לבת אשתו וגם **לא אם אם ולא אם אב** דניחוש לבת בתה ולבת בנה ואע"פ שהיתה לה אחות והיתה נשואה בשעה שמנה את שלוחו לקדש לו אשה ונתגרשה לאלתר לאחר מינוי השליחות מותרת היא ולא חיישינן שמא קדשה שלוחו אחר שנתגרשה: **במילתא דלא קיימא קמיה לא משוי איניש שליח** וקס"ד דמקשה [ממתני'] דלא מסיק איניש אדעתא למנותו שליח למה שאין בידו לעשות עתה הלכך לא הוי שלוחו לקדש לו אותה אשה שנתגרשה אחר מינוי השליחות ואם קידשה לו אינה מקודשת ומותר בקרובותיה אבל אם פירש בפירוש שעשאו שליח אפילו לנשים שהן עתה אסורות אם יהיו מותרות הוי שלוחו לפי מאי דס"ד השתא: **בשלמא בתראה** שאמר ואני ועלי לגלח נזיר **איכא קדמאה קמיה** (שהם ניכר) [שכבר] נזר בנזירות ויכול השני לפוטרו **אלא קדמאה** בשעה שקיבל עליו לגלח נזיר **אכתי לא נזר השני** והיאך נאמר שדעתו היה לפוטרו אם יקבל עליו נזירות הא לא מסיק איניש אדעתיה

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ט מהלכות אישות הלכה ו סמג עשין מח טור ש"ע אה"ע סימן לה סעיף יא:
יג ב מיי' פ"ט מהלכות פסולי מוקדשין הל' א:
יד ג מיי' פ"ט מהלכות אישות ה"ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף יא [וברי"ף פ"ב דקדושין דף כל ע"א וברא"ש שם סימן יח]:

נוסחת הריב"ן

א] מאותן חמש: ב] קרי: ג] לשני: ד] לעולה הס"ד ואח"כ מה"ד ואלו: ה] ואע"פ שלאחר מיכן הויא לה אחות פנויה כיון כו': ו] המשלח: ז] דהוה: ח] דממילתא: ט] אלא אמאי קא אמרת כו' וא"ו הס"ד ומ"ה דהכי קאמר:

הגהות התוספות

1. צ"ל וכ"ת. או צ"ל ולר"ת דמפרש כו'. 2. צ"ל וכבר מת אביה מאי איכא למימר. ותיבות וכבר מת אביה שאח"כ נמחק. 3. צ"ל דלאו מקרובות כו', ותיבת מלומר נמחק. 4. תיבות זב וזבה נמחק. 5. צ"ל איזהו לחטאת ואיזהו לעולה. 6. צ"ל דלמא האי הוא. 7. צ"ל לא דמי לקבוע. 8. צ"ל וכל. ותיבת אבל נמחק. 9. צ"ל וכי. ואינו דיבור בפנ"ע אלא המשך אחד לדיבור שלפניו. 10. צ"ל בקידושין אלו. 11. בס"א קרובת. 12. צ"ל ממתני'. 13. צ"ל אבל שליחותא שאני דלא כו'. 14. צ"ל והכא כיון דנסיבן. 15. צ"ל אם קדשה. 16. צ"ל דכיון. 17. צ"ל מהשתא.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פי"ג מהלכות נדרים הלכה ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף לג:
טז ב ג מיי' שם טור ש"ע שם סעיף כח:
יז ד מיי' פ"ח מהלכות נזירות הלכה כ:
יח ה מיי' שם הלכה יח:
יט ו מיי' שם פ"א הלכה יז:

אלא הכי קאמר אי משכחנא דהוי נזיר אגלחיה הכא נמי הכי קאמר ליה אי משכחת דמיגרשה קדיש לי אמרי לא משוי איניש שליח אלא במילתא דמצי עביד השתא במילתא דלא מצי עביד ליה השתא לא משוי (א) ולא ת"ש א)אהאומר לאפוטרופוס שלו כל נדרים שתדור אשתי מכאן עד שאבוא ממקום פלוני הפר לה והפר לה יכול יהו מופרין ת"ל 1איש יקימנו ואישה יפירנו דברי ר' יאשיה ור' יונתן אומר מצינו בכל מקום בששלוחו של אדם כמותו טעמא דאמר רחמנא אישה יקימנו ואישה יפירנו הא לאו הכי אפוטרופוס מיפר ואילו גבי דידיה גתניא בהאומר לאשתו כל נדרים שתדורי מכאן ועד שאבא ממקום פלוני יהו קיימין לא אמר כלום הרי הן מופרין ר"א אומר מופר וחכ"א גאינו מופר קס"ד כי אמר רבי יאשיה אליבא דרבנן דאמרי לא מצי מיפר ואי לאו דאמר רחמנא אישה יקימנו ואישה יפירנו אפוטרופוס הוה מיפר ודלמא אליבא דרבי אליעזר דאמר מצי מיפר אי הכי למה לי לשוויי שליח ליפר לה איהו קסבר דלמא משתלינא או מיטרידנא: **מתני'** דהרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמר ואני עלי לגלח חצי נזיר זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם דברי רבי מאיר וחכמים אומרים הזה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר: **גמ'** אמר רבא ההכל מודים כל היכא דאמר חצי קרבנות נזיר עלי חצי קרבן מייתי קרבנות חצי נזיר עלי כוליה קרבן בעי איתויי מאי טעמא דהא לא אשכחן נזירות לפלגא וכי פליגי בלישנא דמתני' פליגי ר"מ סבר כיון דאמר הרי עלי איחייב אכוליה קרבן נזירות וכי קאמר חצי נזירות לאו כל כמיניה ורבנן סברי טנדר ופתח עמו הוא: **מתני'** יהריני נזיר לכשיהיה לי בן ונולד לו בן הרי זה נזיר נולד לו בת טומטום ואנדרוגינוס אינו נזיר אם אמר יכשיהיה לי ולד אפילו נולד לו בת טומטום ואנדרוגינוס הרי זה נזיר

הפילה

טעמא דכתב רחמנא אישה יפירנו. ניחא ליה לאותובי גם לר' יאשיה דמדר' יונתן מצי לאותובי [בהדיא]: הרי הן קיימין לא אמר כלום. דהקמה בטעות הוא דשמא [תדור] בדבר שא"א ליה להקים: **ליפר** לה הוא. פירוש כשילא מביתו: **דלמא** מישתלינא. לשון שגגה או מיטרידנא מן הדרך ולכך רוצה למנות אפוטרופוס ואותו אפוטרופוס יהיה מיושב בדעתו וא"ת ואכתי ליפר לה איהו מעכשיו שהרי הוא זוכר עתה ומיושב בדעתו וי"ל דאינו רוצה לומר שיהא מופר אלא נדרים שתדור מכי יסע ואילך אבל לא נדרים שלפני נסיעתו שזה קלת קשה1 אבל קשה דלימא לה השתא כל נדרים שתדורי מכשאסע עד שאשוב יהו מופרין ב] וי"ל דמתוך כך תפול קטטה ביניהם שזה קשה לה לעולם ובנדרים מיבעיא לן אי בעלה מצי מיפר בלא שמיעת קול וגם הפרה דשליח [אינה] מועלת עד דשמע הבעל הנדר דהכי מוקי לה התם (דף עג:) ולפי' זה נפרש ליפר לה איהו פירוש כשיסע יפר לה בעלה ותועיל ההפרה לכשיבא הבעל וישמע הנדר דאם ימתין להפר עד שישוב וישמע שמא יהיה טרוד לכשישמע וישתוק מלהפר ולכך פריך ליפר לה מהשתא ותועיל ההפרה כשישמע ובשלמא אי סבר כרבנן ניחא [דלא] מצי מיפר ומשני דלמא טרידנא כשירצה ליסע כדפרישית ע"כ הגה"ה: **ושמע** חבירו ואמר ואני. בכדי נקט דהא בראשון נמי פליגי: **אמר** רבא הכל מודים באומר חצי קרבנות נזיר עלי חצי קרבן מייתי. כיון שתלה החצי בקרבן שאמר חצי קרבנות ודאי פלגא דקרבן ג]שיחד2 [תיבת] חצי מתיבת נזיר: קרבנות חצי נזיר עלי קרבן שלם בעי ליה לאתויי: **מאי**3 טעמא דלא אשכחן נזירות לפלגא. דכיון דסמך תיבת חצי אצל ד] נזיר (מתיבת) משמע מדיבורו דחצי אנזירות קאי ואין חייב4 שום חצי נזיר בעולם: **כי פליגי** בלישנא דמתני'.ה] [באומר]5 הריני נזיר וכיון דאמר הרי עלי לגלח מיחייב בכוליה קרבן לר"מ דתפוס לשון ראשון וכי אמר חצי נזיר לא כל כמיניה והוי כאומר קרבנות חצי נזיר עלי דמייתי קרבן שלם וקשה אמאי קאמר האי לישנא כיון דאמר עלי איחייב [בכוליה] לימא להדיא דדמי ו] [כאומר] קרבנות חצי נזירות ורבנן סברי נדרו ופתחו דהוי כאומר חצי קרבנות נזיר עלי וי"ל דהא דאמר רבא קרבנות חצי נזיר עלי דכולה בעי איתויי משום דחצי קאי אנזיר אבל6 משמע להו במתני' דלישנא דחצי קאי אעלי וכמי שאמר חצי קרבנות נזיר עלי: **הריני** נזיר כשיהיה לי בן. פירוש הודאה ושבח להקב"ה שחנני וזיכני ונולד לי בן ז)הריני נזיר בגמרא פריך פשיטא: **בת** טומטום ואנדרוגינוס אינו נזיר. דזה לא מחשיבו אהא נמי פריך בגמ' פשיטא אבל אמר בלשון זה כשתראה לי ולד אפי'7 טומטום ואנדרוגינוס הרי זה נזיר אהא נמי פריך בגמרא פשיטא: ח)**הפילה** אשתו. ולא ידעינן אי נפל הוא או בן קיימא הוא וכלו לו חדשיו או שמת במעי אמו אינו נזיר ובגמ' מוקי לה כר' יהודה דסבר לא מחית איניש נפשיה לספיקא ז] וספק נזיר הוי דלמא בן קיימא מה שהפילה הלכך טוב להתנות ולומר אם בן קיימא הריני נזיר ולא היה בדיבורי הראשון כלום הריני נזיר נדבה כלומר מעתה הריני מקבל עלי נזירות [ומונה] נזירות ומביא קרבנותיו ומותר ביין ומגלח שאם לא התנה כן כל ימיו היה מקולקל לר"ש דמספיקא לא מצי לגלח ויאסר כל ימיו ביין ובתגלחת ובטומאה ור"ש לא פליג אהא דנולד לו בן8 טומטום וכו' דליכא לספוקי דכשאמר כשיהיה לי בן ודאי לא היה דעתו אלא לבן ודאי ולא לטומטום ולא פליג ר"ש אלא היכא דהפילה בן זכר דמספקא ליה דשמא הוה בן קיימא והוי בן גמור והוא הדין דמילתיה דר"ש קאי ארישא היכא דאמר הריני נזיר כשיהיה לי בן והפילה כו':

חזרה

הכי קאמר אי משכחנא כו': דמאי עבד ליה איהו גופיה השתא. כגון באיתתא דשריא ליה לאפוקי היכא דההיא שעתא לא משתריא ליה: (**הפר לה והיפר לה.** שלוחו של אדם כמותו): **שתדורי מכאן עד שאבא כו'.** קס"ד דכי א"ר יאשיה אין אפוטרופוס מיפר אליבא דרבנן דאמרי גבי דידיה דבעל דאיהו נמי לא מצי מיפר: **ואי לאו דאמר רחמנא ואישה יפירנו אפוטרופוס הוה מיפר.** ואע"ג דבעל לא מצי מיפר השתא. אלמא במילתא דלא מצי איניש למיעבד השתא משוי ליה שליח א]: **אי הכי.** דמצי מיפר למה ליה לשווי שליח ליפר לה בעל לאלתר: **סבר.** האי בעל לא צריכנא להפר לה אלא בשעה שאלא לדרך דלמא בההוא שעתא מישתלינא או מטרדינא או רתחנא הלכך קאמר לאפוטרופוס דליעבד איהו: **מתני' הרי עלי לגלח חצי נזיר.** דאמר הרי עלי להביא חצי קרבנותיו של גילוח נזיר אחד: **זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם.** שלא מצינו ב] נזיר לחצאין גולא קרבן לחצאין. והוא סבר אין אדם מוציא דבריו לבטלה: **וחכ"א.** דיביאו שניהן קרבנותיו של נזיר אחד ויהיו פטורין שהרי לא ה]נזרו כל אחד אלא חצי נזיר: (ב) **גמ' אמר רבא** ה"ג **הכל מודים כל היכא דאמר חצי קרבנות נזיר עלי וכו' כוליה קרבן בעי לאיתויי מ"ט דהא לא אשכחן נזירות לפלגא כי פליגי בלישנא דמתני' היכא דאמר הרי עלי לגלח דר"מ סבר כיון דאמר הרי עלי לגלח איחייב אכוליה קרבן דנזיר והאי דהדר אמר חצי נזיר לאו כל כמיניה ורבנן סברי כל כה"ג נדר ופתחו עמו הוא ובין שניהם מביאין קרבן דנדר אחד הוא.** ואיכא ספרים דלא כתיב בהו הך אמר רבא אלא הכי כתיב בהו קרבן בעי איתויי כלומר נזיר מיהא לא מיפטר בקרבנותיהן דהנך הואיל דכל חד וחד קיבל עילוייה פלגא דנזירות ותו לא ו] אשכחן נזירות לפלגא והאי דקא ז]מייתי ליה איניהו לייתי ליה משום נדבה כי פליגי בלישנא דמתני' כגון דאמר הרי עלי לגלח ולא אמר בסתם חצי נזירות עלי דר"מ סובר כיון דאמר הרי עלי לגלח ח] אכוליה קרבן נזירות ומיפטר ביה נזיר בהאי קרבן נזירות והאי דהדר אמר חצי נזירות מיהדר הוא דקא בעי ולאו כל כמיניה ורבנן סברי נדר ופתחו עמו הוא א] ולא מיפטר נזיר בקרבנותיו דהאיך ט] ושניהם מיהא קרבן אחד בעי איתויי. [ל"א] אילו אמר אחד בלבד הרי עלי לגלח חצי נזיר אפילו רבנן מודו דקרבן שלם בעי איתויי מ"ט דהא לא אשכחן נזירות לפלגא כי פליגי י]אלישנא דמתני' דאיכא תרי דבין שניהם מביאין קרבן שלם ר"מ סבר כי אמר הרי עלי מיחייב אכוליה קרבן וכי הדר אמר חצי נזיר לאו כל כמיניה דתפוס לשון ראשון הלכך זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם ורבנן סברי כיון דתרי אינון לא הוי קרבן לחצאין והוי נדר ופתחו עמו דכי אמר לגלח חצי נזיר כ]פירוש עלי דאמר לכתחלה הלכך זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר דכיון דבין שניהם מביאין קרבן שלם לא הוי קרבן לחצאין ל]: **מתני' נולד לו בת או טומטום ואנדרוגינוס הרי זה נזיר.** דולד מיהא מיקרי:

הפילה

מסורת הש"ס

א) נדרים עב: [ב"מ צו.], ב) [ברכות לד: וש"נ], ג) נדרים עב: עה., ד) [לעיל יא:], ה) לעיל ט. מנחות פא: קג., ו) נ"א כשארצה, ז) נ"ל הרי זה, ח) שייך לדף יג.,

תורה אור השלם

1. כָּל נֵדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ: במדבר ל יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' השתא לא משוי שליח ולא: (ב) רש"י ד"ה וחכמים וכו' נזיר הס"ד ואח"כ מ"ה ה"ג אמר רבא הכל מודים וכו' פלגא דנזירות ולא אשכחן וכו' הרי עלי לגלח איחייב אכוליה קרבן וכו' בעי אתויי לישנא אחרינא קרבן בעי איתויי אילו אמר אחד בלבד וכו' לכתחלה הוא הלכך וכו' לחצאין הס"ד ואח"כ מ"ה אפילו נולד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה אמר רבא וכו' ולא מיפטר נזיר בקרבנותיו דהאיך ושניהם נ"ב עיין אורח מישור: ב] תוס' ד"ה דלמא וכו' וי"ל דמתוך כך תפול קטטה ביניהם שזה וכו' נ"ב עיין א"מ: ג] ד"ה אמר רבא וכו' ודאי פלגא דקרבן שיחד תיבת חצי מתיבת נזיר וכו'. מן תיבת שיחד עד נזיר נמחק ונ"ב שיחד חייב מאי מחייב בנדר כנ"ל א"מ: ד] ד"ה מאי טעמא וכו' דכיון דסמך תיבת חצי אצל נזיר מתיבת וכו' תיבות נזיר מתיבת נמחקו ונ"ב אצל תיבת נזיר משמע מדיבורו דחצי כנ"ל: ה] ד"ה כי פליגי בלישנא דמתני' דהוי כאומר כנ"ל: ו] בא"ד לימא להדיא דדמי לאומר כנ"ל: ז] ד"ה הפילה וכו' לספיקא ור"ש חייש לספיקא כנ"ל א"מ:

הגהות התוספות

1. נ"ל קשה לו. 2. תיבת שיחד נמחק ונ"ל קאמר כיון שהרחיק תיבת כו'. 3. זה אינו דיבור בפנ"ע אלא המשך אחד לדיבור שלפניו. 4. נ"ל חיוב. 5. נ"ל באומר הרי עלי דכיון דאמר הרי עלי כו' ומה שבינתיים נמחק. 6. נ"ל אבל בלישנא דמתניתין משמע להו דחצי כו'. 7. נ"ל אפילו בת. 8. נ"ל בת.

נוסחת הריב"ן

א] בכ"י כתוב כאן בזה"ל גליון מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו שנאמר ושחטו אותו כל עדת ישראל וכי כל הקהל שוחטין אותו אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו אף בהפרה נמי יהא שלוחו של אדם כמותו דמצי מיפר ואפי' לרבי יאשיה טעמא דאמר רחמנא כו': דלמא היאך דאמרת השתא דאי לאו דכתיב אישה יפירנו הוי אמר ר' יאשי' דאפוטרופוס מיפר דלמא אליבא דר' אליעזר קאמר דבעל מצי מיפר מהשתא ומשום דבעל מיפר מהשתא מצי נמי לשוייה שליח הס"ד ואח"כ מה"ד מתני' זה מגלח כו': ב] שלא מצינו שיהא אדם נזיר: ג] ולא קרבן לחצאין ליתא בכ"י: ד] יבואו שניהם ויביאו קרבנותיו של נזיר אחד ויהיו: ה] נדרו: ו] ואנן לא אשכחן: ז] מייתו ליה איניהו לייתו: ח] מחייב אכוליה: ט] דהיאך ושניהם מפי המורה ל"א קרבן בעי אתויי אילו אמר אחד בלבד הרי עלי כו': י] בלישנא דמתני' כו' דר"מ סבר: כ] פרש: ל] בכ"י כתוב כאן בזה"ל גליון ואי לא הוי חד דאמר עלי לגלח חצי נזיר ילך לנזיר אחר ויביא בעבורו חצי קרבנותיו ויהא קרבן שלם בין שניהם ואי קשיא הא אמרינן לעיל היכא דאמר הריני נזיר מן הגרוגרות דאמרי בית הלל נדר ופתחו עמו הוא ופטור מכולן והכי אמרי רבנן נדר ופתחו עמו חייב להביא חצי קרבן תריץ התם להכי פטור משום דפתח הוא במידי דלא שייך בנזיר כגון גרוגרות דלא שייכי בנזירות אבל הכא דשייך הפתח בנזיר כגון הכא מודו כולהו דחייב מפי רבי:

מוסף רש"י

האומר לאפוטרופוס. היה הולך למדינת הים ומינה אפוטרופא על נכסיו לזון אשתו ובניו (ב"מ צו.). **ואישה יפרנו. ולא שליח** (נדרים עב:). **יהו קיימין לא אמר כלום.** דעדיין לא בא הנדר לעולם והיאך יכול לקיימו (נדרים עב:) דנדרים שלא באו לעולם אינו יכול לקיים (שם עה.). **נדר ופתח עמו הוא.** עם הנדר פתח בחרטה (מנחות פא: מכת"י) עם נדר אמר פתח שמתחרט בו (שם קג.).

פי' הרא"ש

במה דלא קיים קמיה **אלא מאי קאמר אי משכחנא דהוי נזיר מגלחנא ליה** אפילו אם ידור אחר קבלת נדרו דמסיק איניש (שפירש) אדעתיה במאי דלא קיים קמיה א) **השתא במילתיה דלא מצי עביד לא משוי שליח** ולעולם מסיק איניש אנפשיה. במאי דלא קיים קמיה ואפ"ה לא הוי שלוחו אפי' אם פירש לו בפירוש דכל מילתא דלא מצי איהו למעבד השתא שאם היה אומר לה הרי את מקודשת לי לאחר שיגרשך בעליך לא הויא מקודשת דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הלכך אי אמר נמי לשלוחו קדשנה לי לאחר שתתגרש לא הוי שלוחו: **ת"ל אישה יקימנו ואישה יפירנו** מיתורא דקרא דריש דלא מצי משוי שליח טעמא דאמר רחמנא אישה יקימנו ואישה יפירנו [הא] לאו הכי וכו' הוה מצי לאקשויי ממלתיה דרבי יונתן אלא דניחא ליה לאקשויי מתרווייהו: **יהון קיימין לא אמר כלום** דאנן סהדי דלא אמר בלבו לקיים לה כל נדריה דשמא תדור דבר שהוא גנאי לו וקשה בעיניה אם יתקיים: **הרי הם מופרים. ר' אלעזר אומר מופר** דאין אדם חפץ באשה נדרנית וניחא ליה שכל נדריה יהיו מופרים **וחכ"א אינו מופר** מפ' בנדרים טעמייהו משום דכתיב אישה יקימנו ואישה יפירנו כל שאינו בכלל הקמה אינו בכלל הפרה קס"ד דבני הישיבה שרצו להקשות מכאן דכי אמר רבי יאשיה אליבא דרבנן דאמרי לא מצי מיפר דאי אליבא דר' אלעזר אמאי משוי שליח להפר יפיר לה הוא בעצמו אלמא מלתא דלא מצי איהו למעבד משוי שליח ומשני **לעולם ר' יאשיה**

פי' הרא"ש (המשך)

אליבא דר"א והא דקשיא לך אמאי אינו מיפר לה בשעה שמחזיק בדרך דלמא משתילינא או ריתחנא או מטרידנא הלכך ממנה שליח יום או יומיים קודם הליכתו והא ליכא למימר אמאי לא יפיר לה באותה שעה כל נדרים שתידור מאותה שעה עד שישוב מן הדרך לפי שכל זמן שישנו בעיר אינו רוצה שיהו מופרים עד שישמע את נדרה דשמא תדור נדר שהוא חפץ [בו] ומיהו קשה יפיר לה משעת הליכתו עד שישוב כמו שאומר לשליח טרם לכתו להפר לה משיחזיק בדרך עד שישוב וי"ל דלא משוי שליח אלא בשעת הליכתו דלא מסיק אדעתיה קודם לכן ואותה שעה דלמא מטריד ולא יוכל להפר בפניה ואע"ג דמשמע בנדרים שיכול להפר אפילו שלא בפניה מ"מ הוא ירא שמא תעבור על נדרה ואע"פ שהפר לה כיון שלא ידעה יש לה עונש כנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה הלכך ניחא ליה טפי שיפר לה השליח בפניה: **היכא דאמר חצי קרבנות נזיר חצי קרבנות בעי אתויי** כיון דאמר חצי קרבנות יפרע לנזיר אחד דמי חצי קרבנותיו אבל אם אמר קרבנות חצי נזיר כיון דלא אשכחן חצי נזיר הוי כאילו קבל עליו קרבנות נזיר שלם. **רבי מאיר סבר כיון דאמר הרי עלי איחייב בכוליה** קרבן נזירותיה דרבי מאיר לטעמיה דאית ליה תפוס לשון ראשון וכי אמר הרי עלי לגלח הוי כאילו אמר תגלחת שלימה של נזיר וכי אמר תו חצי נזיר דמשמע דמגלח קאי אחצי נזיר כלומר חצי קרבנות נזיר עליה לאו כל כמיניה דתפוס לשון ראשון דמשמע תגלחת שלימה אבל אם אמר הרי עלי חצי קרבנות נזירות לא שייך הכא למימר תפוס לשון ראשון דהרי עלי לא כלום קאמר בלא סיום דבריו **ורבנן סברי נדר ופתחו עמו** והוי כאומר חצי קרבנות נזיר עלי והכי קאמר הרי עלי חצי תגלחת נזיר ולא דמי לקרבנות חצי נזיר דקרבנות [כוליה קרבנות.] משמע

א) נראה דל"ל אלא במילתא דמצי עביד השתא במילתא דל"מ עביד וכו'

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הפילה אשתו אינו נזיר ר"ש אומר יאמר אם היה בן קיימא הרי אני נזיר חובה ואם לאו הרי אני נזיר נדבה [א]חזרה וילדה ה"ז נזיר ר"ש אומר יאמר אם הראשון בן קיימא הראשון חובה וזו נדבה ואם לאו הראשון נדבה וזו חובה: **גמ'** האי מאי למימרא משום סיפא בת טומטום ואנדרוגינוס אינו נזיר פשיטא מהו דתימא לכשאבנה הוא דקאמר קמ"ל דלא: ואם אמר כשיהיה לי ולד כו': פשיטא מהו דתימא ולד דמיחשב ביני אינשי בעינן קמ"ל: הפילה אשתו אינו נזיר: מאן קתני לה ° [ב]רבי יהודה דכרי הוא: ר"ש אומר יאמר אם היה בן קיימא הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה: בעא מיניה רבי אבא מרב הונא הריני נזיר לכשיהיה לי בן והפילה אשתו והפריש קרבן וחזרה וילדה מהו אליבא דמאן אי אליבא דר"ש מאי תיבעי ליה הא [ג]אמר ר"ש ספק נזירות להחמיר ואלא אליבא דרבי יהודה דאמר ספק נזירות להקל מאי קדוש או לא קדוש מאי נ"מ לגיזתו ולעבוד בו [ב]תיקו בעא מיניה בן רחומי מאביי הריני נזיר לכשיהא לי בן ושמע חבירו ואמר [ג]ועלי מהו אדיבוריה משמע או אגופיה משמע [ג]את"ל אגופיה משמע אמר הריני נזיר לכשיהא [ד]לי בן ושמע חבירו ואמר ואני מהו אנפשיה קאמר או דילמא ה"ק רחימנא לך כוותיך [ה]את"ל כל באנפיה כסיפא

הפילה אשתו אינו נזיר. דדילמא האי דהפילה לא הוה בן קיימא שלא כלו לו חדשיו ולא ולד הוי וספק נזירות להקל: **ר' שמעון אומר.** אין דרך זו מוליאתו מידי נזירות: **אלא** (א) **אם היה בן קיימא הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה.** דקסבר ספק נזירות להחמיר: **חזרה וילדה.** לאחר שהפילה: **הרי זה נזיר.** דהשתא מיהא ולד הוא דאית ליה וחיילא עליה נזירות: **ר"ש אומר.** שמא הראשון הוה בן קיימא וחל עליו נזירות והשתא כי ילדה לא חייל נזירות ואם כדבריך יעשה נמלא זה מביא חולין לעזרה אלא יחזור וימנה נזירות שנייה ויאמר אם הראשון שהפילה היה בן קיימא נזירות הראשונה חובה וזו נדבה ואם לא היה בן קיימא נזירות הראשונה נדבה וזו חובה: **גמ' האי מאי למימרא.** דכי נולד לו בן הרי זה נזיר: **מהו דתימא.** האי דקאמר לאו משום בן דוקא והאי דאמר בן לכשאבנה ממנה הוא דמשמע כגון ואבנה גם אנכי ממנה (בראשית ל) וכי נולד בת או טומטום ואנדרוגינוס נמי ליהוי נזיר קמ"ל דלא: **ולד דמיחשב ביני אינשי קאמינא.** דהיינו בן ותו לא קמ"ל דבת וטומטום ואנדרוגינוס נמי איקרו ולד: **ר' יהודה.** דאמר לעיל דספק נזירות להקל כדאמרי' בפ"ק (לעיל ד' ח.) דתניא הריני נזיר ע"מ שיש בכרי זה ק' כור והלך כו' ר' יהודה מתיר דספק נזירות להקל: **והפריש קרבן וחזרה וילדה מהו.** מי הוי קדוש או לא: **אליבא דמאן.** קמיבעיא לך אי אליבא דר"ש פשיטא דהוי קדוש דהאמר ספק נזירות להחמיר וקודם שילדה אשתו נמי הוי נזיר: **אלא אליבא דר' יהודה דאמר ספק נזירות להקל מאי.** מי אמרינן כיון שהפרישו בשעה שהפילה ולא חיילא עליה א]נזירות כלל לא הוי קדוש כלל ומיבעי ליה למיהדר ולקדושי: **מאי נפקא לך מינה.** ב]אי הוה קדוש או לא דהא ילדה וחיילא עליה נזירות: **נפקא מינה לגיזתו ולעבוד בו.** והכי קא מיבעיא ליה אי אמרת משעה שהפריש תחילה כשהפילה הוה ליה קדוש הוה ליה אסור בגיזה ועבודה אלא אי אמרת דלא חיילא עליה נזירות אלא משעה שחזרה וילדה הוה ליה מותר בגיזה ובעבודה. מאי תיקו: **ושמע חבירו ואמר ועלי מהו אדיבוריה.** דההוא גברא קאי ומשמע ועלי להיות נזיר כשיהיה לך בן או ג]**דילמא** אגופיה משמע אנפשיה דהכי משמע ועלי נמי להיות נזיר כשיהי' לי בן: ד]**ושמע חבירו ואמר ואני מהו אנפשיה קאמר.** ומשמע כי קאמר ואני נזיר כשיהא לי בן: **או דילמא.** אדיבורא דחבריה קאי ומשמע כאילו אמר ואני רחימנא ליה לאותו בן כוותיך ואהא נזיר לכשיהא לך בן. (ב) ה]אהא לעיל נמי כי קא מיבעיא ליה ועלי מאי טעמא לא מיבעיא ליה ו] בהאי לישנא הא לא אפשר דלאו לישנא מתרלתא היא ז]דלימא ועלי לאוהבו כמותך: **ואם תימלי נומר כל באנפיה.** בין אמר ועלי בין אמר ואני כסיפא ליה מילתא להדורי ליה למימר ח] לכשיהא לי בן אהא נזיר דאי אדעתא לקבל עליו נזירות כשיהא לו בן למה לו להזיר בפני זה יזיר בינו לבין עצמו אלא מדקאמר ליה באנפיה איכא למימר דהכי אמר ליה אף אני אהא נמי נזיר כשיהא לך בן: ה)**אמר הריני נזיר לכשיהא לפלוני בן ושמע חבירו ואמר ואני.** וה"ה דקא מיבעיא ליה ועלי (ג) ט]ול"א מ"ה: **מאי.** מי י]אמר כיון דשלא בפניו דאבי הבן קא מהדר ליה לא כסיפא

חזרה וילדה. פי' מהריון אחר ולד קיימא הרי זה נזיר ודאי לרבי יהודה א] וילדה[1] זו ולד קיימא דממה שהפילה תחילה אפי' ספק נזיר לא[2] וכאילו לא הפילה כלל: **רבי שמעון אומר יאמר וכו'.** דלר"ש מעת שהפילה הוי ספק נזיר הילכך יתנה עתה בלידה זו ויאמר אם היה הראשון בן קיימא נמלא שילא נדרו מנזירות ראשון ונזירות של לידה אחרונה נדבה או שמא הראשון נפל היה והנזירות הראשון נדבה היתה ועכשיו בלידה זו מוטלת עליו נזירות של חובה שנדר בנזיר שיהיה[3] לו ולד לכך לריך להתנות דלא סגי ליה בנזירות הראשון דשמא נדבה היתה: **לכשאבנה** הוא דקאמר. ולא בן ממש קאמר אלא ל' בנין כמו ואבנה גם אנכי ובכה"ג[4] בנוי: **ולד** דחשיב ביני אינשי. דבת נמי לא מיחשבא וכל שכן טומטום ואנדרוגינוס קמשמע לן: **לר' יהודה** ב]. בברייתא דאיתניא לעיל פ"ק (דף ח.) דקאמר נגנב אינו נזיר הוא דקאמר לעיל[5] דנזיר דכרי דלא הוי נזיר כלל לר' יהודה אבל לא רלה לומר ר' יהודה דהפלאה הוא דאם כן אפילו היה הולד בן קיימא אינו נזיר כיון דבשעת הנדר לא היה הולד בעולם כנ"ל: **והפילה** אשתו והפריש קרבן. פי' לנזירותו וילדה פירוש מאותו הריון עצמו ולד קיימא דהשתא יש הוכחה גדולה מדהאי בר קיימא הנפל [הוה] נמי בר קיימא וכלו לו חדשיו דטיפה[6] היא נחלקת[7] לשתים הילכך חלה קדושה על קרבן שהפריש כשהפילה שבוע[8] לא ג] הקדיש אותם הבהמות דאפילו לר' יהודה דאמר לא מחית איניש נפשיה לספיקא הכא דאיכא הוכחה גדולה קדוש הקרבן ליאסר בגיזה ובעבודה או דילמא ד] כי ה"ג דאיכא הוכחה לר' יהודה דלא מחית איניש לספיקא לא חלה הקדושה על הקרבן כלל מכח הפרשה ראשונה דשמא מקלת הטיפה נקלטה מיד ומקלת הטיפה השניה[9] לא נקלטה עד אחר שני ימים או ביום ג' וההוא נפל[10] (כך מסיק הש"ס ואזיל דלר"י קמבעיא ליה ה]) דאי אליבא דר' שמעון הא אמר ספק נזירות להחמיר דבלא ילדה נמי הוי קדוש מספק והשתא נמי כי ילדה אינו אלא ספק אלא אליבא דר' יהודה דאי לא ילדה חולין הוא והשתא כי ילדה ליה מי הוי קדוש מספק וכדפי': **ונפקא** מינה לגיזתו ועבודתו [ולא] דלילקי אהאי משום דליכא ו] כי[11] הך סברא דולד אחרון משוי ליה[12] בספק דאי מספקא ליה להש"ס דשמא לילקו בודאי[13] מדשני בר קיימא הראשון אינו נפל א"כ לר' שמעון נמי מלי למיבעי למלקות דאי לא ילדה ליכא קדושה ודאית אלא הוי ספק לר' שמעון והשתא דילדה יקדש בודאי אלא ש"מ דלא משמע ליה להש"ס דלקי דקדושה ודאית אין בו כי נמי ילדה אפי' לר"ש. ע"כ הגה"ה): **ושמע חבירו**[14] **ואמר** ו] ועלי. היכא דאמר ואני ועלי מדבוריה משתמע כלומר גם אני נודר בנזיר כשיהיה לי ז] בן: **את"ל** הך אגופיה משתמע. הואיל ואמר עלי היכא דאמר ואני מהו אנפשיה קאמר כלומר אפי' בשאמר ואני אגופיה מישתמע או דילמא רחימנא לך כוותך לכשיהיה[15] בן קיימא: **את"ל** כל באנפיה כסיפא ליה מילתא. דילמא[16] מסתמא ה"ק דרחימנא לך כוותך: ז] **אמר** ראובן הריני נזיר כשיהיה ללוי בן. ושמע שמעון ואמר ואני מיא)[17] שאמר שלא בפניו אנפשיה קאמר או דילמא ה"ק רחימנא ליה לפלוני כוותך: **הריני** נזיר ונזיר כשיהיה לי בן. דהשתא [כשקיבל] נזירות דנפשיה ברישא והתחיל ומונה את שלו שהרי קבלו מתחילה קודם נזירות דבנו ובמלאת ימי נדרו מגלח ומביא קרבנות לנזירות דנפשיה ואחר כך מונה את של בנו וכן כשישלים את נזירות בנו יגלח ויביא קרבן לנזירותו: **הריני** [נזיר] כשיהיה לי בן ונזיר. דהשתא[18] קבל נזירות דבנו ברישא ונזיר[19] מלבד נזירות דבנו קיבל עוד נזירות אנפשיה התחיל מונה את שלו ונולד לו בן פי' עד שלא השלים מניינו מניח את שלו ומונה את של בנו כיון[20] דקבל עליו תחילה נזירות של בנו הוא זקוק למנותם מיד כשיוולד ואחר שהשלים נזירות בנו ישלים נזירות של עצמו ואחר כך יגלח על שתיהם ומביא שתי קרבנות אחד לנזירות בנו ואחד לנזירות עצמו אבל לא יגלח אחר שהשלים נזירות [בנו] דאם כן היאך ישלים נזירותו נמלא כי לא יוכל לגלח בהשלמת נזירותו דאין גידול שיער פחות משלשים יום ונהי דאם נדר נזיר מרובה שהיה נשאר אחר נזירות דבנו שלשים יום דאז היה יכול לגלח לנזירות בנו ולהשלים נזירותו ולשוב ולגלח מ"מ במתניתין דמיירי בסתם נזירות דהוי שלשים יום הילכך[21] אם יגלח ח] לנזירות בנו לא יוכל לקיים מלות גילוח אנזירות דנפשיה לכך לא יגלח עד שישלים שתי הנזירות ויביא שתי קרבנות:

הריני

מסורת הש"ס

א) [לעיל ח.], ב) [לעיל ח.], ג) ס"א ואני, ד) ס"א לך, ה) מכאן שייך לע"ב, ו) ס"א ואני, ז) שייך לע"ב, ח) צ"ל אמרינן,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא ימנה נזירות ויאמר אם היה בן קיימא: (ב) ד"ה או דילמא וכו' לך בן וא"ת לעיל נמי: (ג) ד"ה אמר הריני וכו' וה"ה דקא מיבעיא ליה ועלי אלא חדא מהם נקט הס"ד:

גליון הש"ס

גמ' ר"י דכרי הוא. עי' לקמן דף לד ע"א תד"ה אלא ר"י וצ"ע:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה חזרה וילדה פי' מהריון וכו' ודאי לר' יהודה וילדה. תיבת וילדה נמחק ונ"ב מלידה זו וכו' אפי' ספק נזיר לא הוי וכו' כנ"ל: ב] ד"ה לר' יהודה ונ"ב רבי יהודה דכרי וכו' כנ"ל: ג] ד"ה והפילה אשתו והפריש קרבן וכו' הלכך חלה קדושה על קרבן שהפריש כשהפילה שבוע לא הקדיש אותם הבהמות. מלות הקדיש אותם הבהמות נמחקו ונ"ב יקדיש אותה בהמה כנ"ל. א"מ: ד] בא"ד או דילמא אפי' כי האי גוונא כנ"ל: ה] בא"ד ומקלת הטפה לא נקלטה עד אחר שני ימים או ביום ג' וההוא נפל כך מסיק הש"ס ואזיל דלר"י קמבעיא ליה עכ"ל. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד אי אליבא דר"ש: ו] ד"ה ונפקא מינה לגיזתו ועבודתו [ולא] דללקי אהאי משום דליכא כי הך סברא דולד אחרון משוי ליה בספק. מן תיבות כי עד בספק נמחק ונ"ב כח בהך סברא דולד אח"כ למשוי ליה כודאי כנ"ל. א"מ: ז] ד"ה ושמע חברו ואמר ועלי וכו' גם אני נודר בנזיר כשיהיה לי. מלת לי נמחק ונ"ב לך בן כנ"ל לענ"ד וכפרש"י ובא"מ הגיה לו: ח] תוד"ה הריני נזיר וכו' הילכך אם יגלח כשישלים כנ"ל:

מוסף רש"י

ואמר ואני. והוא הדין אם אמר ועלי, מהו אנפשיה קאמר. שיהא נזיר כשיהא לגופי בן, או דילמא ה"ק רחימנא. והריני בנזירות כשיהיה לך בן קאמר (ראמ"ה בשמו).

פי' הרא"ש

חזרה וילדה אחר שקיבל עליו נזיר והביא קרבן הרי זה נזיר שמחמת הנפל לא חל עליו נזיר ולר"ש צריך להתנות כבראשונה שמא הא' היה בן קיימא. ומודה ר"ש בילדה טומטום דלא הוי נזיר אע"ג דהוי ספק זכר ספק נקיבה דלספק' כזו לא מחית נפשיה שלא היה דעתו על טומטום כלל: **מהו דתימא לכשאבנה קאמר.** כלומר בן דקאמר לשון בנין כמו ואבנה גם אנכי ממנה: דחשובי ביני אינשי ובת טומטום ואנדרוגינוס לא חשיב: **ר' יהודה דכרי הוא.** ברייתא דאייתינן לעיל. **והפילה אשתו והפריש קרבן וחזרה וילדה.**

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"א מהל' נזירות הל"ז:
כא ב מיי' פ"ט מהל' נזירות הל"ג:
כב ג ד מיי' שם פ"ב הל' ה:

נוסחת הריב"ן

א] (נזירות) ליתא בכ"י: ב] מינה השתא מיהא קדוש הוא דהא ילדה כו': ג] או בגוף המעשה ומשמע דקאמר ועלי להיות נזיר: ד] (ושמע חבירו כו' לי בן) ליתא בכ"י: ה] וא"ת: ו] מיבעי ליה הכי דלמא ועלי אדבוריה משמע הא כו': ז] דדלמא: ח] למימר ליה: ט] ולא מפי המורה: י] אמרינן:

הגהות התוספות

1. צ"ל מלידה זו דולד קיימא. 2. צ"ל לא הוי. 3. צ"ל כשיהיה. 4. צ"ל ובהכי נמי הוי בנוי. 5. מתיבת לעיל עד תיבת נזיר כלל נמחק. 6. צ"ל דטיפה אחת. 7. בס"א ונחלקה. 8. צ"ל אף ששוב לא הקדיש אותם הבהמות. 9. בס"א ליתא תיבת השניה. 10. צ"ל וההוא הוי נפל. ומסיק הש"ס כו'. 11. צ"ל דליכא למימר הך כו'. 12. צ"ל למשוי ליה ודאי אלא בספק. 13. צ"ל כודאי. 14. צ"ל ושמע חבירו ואמר ועלי. היכא דאמר ועלי אדיבוריה משתמע. 15. צ"ל לכשיהיה לך. 16. בס"א ליתא תיבת דילמא. וצ"ל ומסתמא. 17. צ"ל מי אמרינן כיון שאמר. 18. בס"א השתא. 19. תיבת ונזיר נמחק וצ"ל ומלבד. 20. צ"ל דכיון. 21. תיבת הלכך נמחק. וצ"ל אם יגלח כשישלים.

פי' הרא"ש (המשך)

פי' בו ביום ומסיק דמבעי' ליה אליבא דר' יהודה דאמר על נפל לא הוי א) נזיר. והיא לא חזרה וילדה פשיטא דלא הוי קידושי. אבל השתא דילדה בו ביום איכא הוכחה דהוי בן קימא שאין אשה מתעברת וחוזרת ומתעברת וטפה אחת נחלקת לשנים. או דלמא זה נגמרה צורתו לז' והראשון נגמרה צורתו לט' ולא כלו חדשיו ולא קדיש והגוזז ועובד בו פטור. אבל לר' שמעון כיון דממה נפשך חייב למנות נזירות ולהביא קרבן קדוש. ואע"ג דאי בעי לא יקבל עליו נזירות ויעמוד בספק זה לעולם ולא יגלח ולא יביא קרבן נמצא שאין בהפרשה זו כלום. מ"מ כיון שהפריש קרבן עלה בדעתו שרוצה לקבל עליו נזירות והוי כאומר הרי אלו בהמות קדושים לקרבן נזיר שאקבל עלי דמסתבר דקדשי. א"נ כמו שחייב להיות נזיר מספק כמו כן חלה קדושה על קרבן מספק ואסור בגיזה ועבוד': **אדיבוריה משמע.** כלומר ועלי נמי להיות נזיר כשיהי' לך בן גם אני מקבל עלי נזירות כשיהיה לי בן. **ואת"ל דועלי ודאי אגופי משמע.** דמשמע על גופי נדר כמו שקבלת עליך ואני מהר דואני איכא לפרושי אני דומה בנדר זה. **כל באנפיה כסיפא ליה מלתא.** אם לא יעשה לו נחת רוח להראות שהוא חפץ בטובתו:

א) צ"ל על נפל לא הוי נזיר ואם לא חזרה וילדה פשיטא דלא קדיש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות